

Област Благоевград

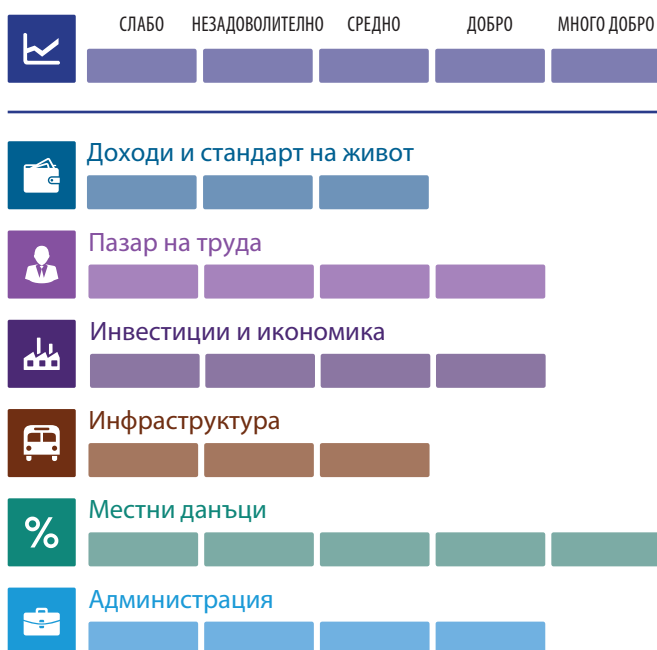
► Население (2019)	302 694
► Територия (кв.км)	6449,5
► Брой на населените места	274
► Дял на населението в градовете (%)	60,2

Икономическото развитие на област Благоевград е много добро. Брутният вътрешен продукт нараства по-бързо от средния за страната, въпреки че все още е по-нисък. Доходите изпреварват средните стойности за страната, а тенденциите на пазара на труда през 2018 г. се запазват благоприятни. Благоевград е сред областите с най-висока икономическа активност, заетостта остава висока, а безработицата – ниска. Инвестиционната активност леко се подобрява, но е далеч под средните за страната нива. Качеството на пътната инфраструктура се увеличава, а местните данъци остават по-ниски от средното за страната ниво. Оценките за работата на електронното правителство и за предоставянето на услуги на „едно гише“ в общините в областта нарастват и през 2020 г. и отново са малко над средните за страната.

Област Благоевград постига сравнително добри резултати по отношение на демографските показатели. Дяловете на второродниците и на отпадналите от основното и средното образование в областта също са значително под средните за страната нива. Резултатите на учениците на матурите и външното оценяване са близки до средните за страната. Здравноосигурените лица в област Благоевград продължават да се увеличават като дял от населението и през 2019 г. и достигат над средните за страната нива. В същото време здравеопазването в областта страда от недостиг на медицински персонал. Престъпленията остават сравнително малко, а разкриваемостта им – висока. Благоевград продължава да е сред областите с най-чист въздух. Културният живот в областта няма видимо развитие и остава слабо интензивен.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

От 2015 г. насам brutният вътрешен продукт на човек от населението в областта нараства значително. През 2018 г. годишният ръст надвишава дори средния за страната, достигайки близо 11% (при малко над 9% в страната), но въпреки това нивото на БВП остава значително по-ниско – 9,7 хил. лв./човек при 15,6 хил. лв./човек в страната. Средногодишните доходи на лице от домакинството в област Благоевград също нарастват и през 2019 г. за първи път от 15 години изпреварват средните нива в страната. Трайно ниски обаче остават заплатите. През 2018 г. средната годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение е 9,0 хил. лв. при 13,8 хил. лв. за страната. Въпреки ниското заплащане нивата на бедност в областта остават близки до средните за страната и през 2019 г. делът на населението, живеещо с материални лишения в областта, е 19,6% (при 19,9% в страната), а делът на населението, живеещо под линията на бедността за страната, е 23,9% (при 22,6% за страната).

Пазар на труда

Пазарът на труда в област Благоевград продължава да се развива добре и през 2019 г. Икономическата активност нараства до 79,3% и е вече с 5 пр.п. по-висока от средната за страната, достигайки най-високото си ниво за областта. Благоевград е и втората област с най-висока икономическа активност (след Велико Търново). Едновременно с това заетостта нараства до рекордните за областта 75,2%, но и за страната (70,1%), а безработицата намалява тройно в сравнение с 2014 г., достигайки 4,1%.

Коефициентът на демографско заместване на 15–19 срещу 60–64-годишните (63,3%) е малко под средното ниво за страната, което значи, че в близко бъдеще работната сила ще се свива по-бързо в сравнение с останалите области. Проблем остава относително ниското ниво на образование на населението на областта. През 2019 г. делът на работната сила с висше образование е 21,8% (при 28,0% в страната), а с основно и по-ниско образование – 19,9% (при 17,6% в страната).

Инвестиции и икономика

Броят на нефинансовите предприятия в областта продължава да нараства и през 2018 г. и остава сред най-високите в страната, достигайки 72 предприятия на 1000 души от населението (при 59 на 1000 души средно за страната). Инвестициите в област Благоевград също растат, но все още са значително под средните нива в страната. През 2018 г. на човек от населението разходите за придобиване на дълготрайни материални активи в областта са 1768 лв. (при 2750 лв. в страната), а преките чуждестранни инвестиции – 1636 евро (при 3560 евро в страната). Произведената

продукция в област Благоевград също остава сравнително ниска – 18,4 хил. лв./човек (при 25,9 хил. лв. в страната), като увеличението през 2019 г. е символично.

Благоевград продължава да е сред областите с най-висока усвояемост на европейски фондове. Към 15 юни 2020 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми в областта достига 2623 лв./човек (при 1976 лв./човек в страната). В рамките на областта първенец отново е община Банско.

Инфраструктура

Поради сравнително големите планински територии Благоевград остава сред областите с ниска гъстота на пътната и железопътната мрежа и през 2019 г. Благодарение на завършването на участъци от автомагистрала „Струма“ обаче показателите за дела на автомагистрала и първокласни пътища и за качеството на пътната настилка нарастват през последните няколко години. През 2019 г. вече 69,6% от пътната настилка в областта е в добро състояние (при 41,4% в страната).

Относителният дял на домакинствата с достъп до интернет се задържа на 71% и през 2019 г., изоставайки леко от средното ниво от 75% в страната.

Местни данъци

Област Благоевград показва добре развита икономика в сравнение с повечето области, а нивото на изследваните пет местни данъка е по-ниско от средното за страната и през 2020 г. В рамките на областта единствено община Петрич увеличава два данъка спрямо 2019 г. (този върху имотите на юридически лица и този върху прехвърлянето на собственост).

Администрация

По подобие на останалите области покритието на кадастралната карта в област Благоевград нараства значително, достигайки 98,5% от територията (при 91,4% в страната) през 2019 г.

Оценките за работата на електронното правителство и за предоставянето на услуги на „едно гише“ в общините в областта се подобряват и през 2020 г. и отново са малко над средните за страната. В рамките на областта сред общините с най-високи оценки са Благоевград, Банско и Гоце Делчев. Оценката за прозрачността на местната администрация също нараства, въпреки че и през 2020 г. не успява да достигне средната за страната. С най-висок рейтинг са общините Банско, Разлог и Благоевград.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■

Демография ■■■■■■

Област Благоевград постига сравнително добри резултати по отношение на демографските показатели, въпреки че както в цялата страна, така и в Благоевград тенденциите са негативни. Коефициентът на естествен прираст се повишава за втора поредна година и макар че остава отрицателен и през 2019 г. (-4,1‰), той е по-нисък от средния за страната (-6,7‰). Коефициентът на механичен прираст за областта също е отрицателен, но по-нисък от този в съседните Смолян и Кюстендил.

Делът на градското население в областта се запазва без промяна сравнително нисък и през 2019 г. (60% при 74% в страната), но гъстотата на населението в населените места остава висока (2270 души/кв.км при 1510 души/кв.км за страната).

Коефициентите на възрастова зависимост на населението на 65 и повече години към това на 0–14 години и към това на 15–64 години се влошават и през 2019 г., следвайки тенденциите в страната.

Образование ■■■■■■

Коефициентът на записване на ученици в V–VIII клас в областта продължава да е сравнително висок и се повишава през 2019 г., достигайки 92,4% (при 86,6% за страната). Делът на второгодниците остава под средния за страната и въпреки че напусналите основното и средното образование в областта са под средните, техният дял нараства в последните години. Резултатите на учениците са близки до средните за страната както по отношение на външното оценяване след VII клас, така и при зрелостните изпити през 2020 г. Броят на преподавателите в основното и в средното образование нараства значително през 2019 г. и те вече достигат 90 на 1000 ученици, изпреварвайки средните за страната 89 на 1000 ученици.

Студентите като дял от населението в областта намаляват, следвайки общата тенденция за страната, въпреки че Благоевград е сред областите с университети на територията си.

Здравеопазване ■■■■

Делът на здравноосигурените лица в област Благоевград продължава да се повишава и през 2019 г. и отново е над средните за страната нива. В същото време здравеопазването в областта страда от недостиг на медицински персонал и легла в местните многопрофилни болници. Данните за относителния брой на общопрактикуващите лекари и на специалистите в област Благоевград са по-неблагоприятни от средните за страната. Броят на леглата в многопрофилните болници се повишава и през 2019 г., достигайки 360

на 100 хил. души от населението при 550 на 100 хил. души в страната.

Преминалите за лечение болни през местните болници са значително по-малко от средния им брой в страната – 173 на 1000 души при 254 на 1000 души в страната. Предвид по-малкото лекари и легла в болниците обяснението е, че населението вероятно търси здравни грижи в столицата.

Ред и сигурност ■■■■

Въпреки че натовареността на съдилищата в област Благоевград е по-ниска от средната за страната през 2019 г., бързината на правораздаване не е съответно по-висока. Делът на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, е 86% (при 90% за страната), а на висящите – 13% (при 10% за страната), влошавайки се през последните три години.

Престъпленията в областта остават по-малко, а разкриваемостта им се подобрява и е по-висока от средната за страната и през 2019 г. Регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в област Благоевград намаляват до 8,4 на 1000 души (при 11,1 на 1000 души в страната), а 55% от тях са разкрити (при 52% в страната).

Околна среда ■■■■

Благоевград продължава да е сред областите с най-чист въздух. Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата са 20 пъти по-малко от средните за страната на кв.км. Въпреки че в областта има сравнително широка изградена канализационна мрежа, делът на канализацията, свързана с пречиствателна станция за отпадни води, е нисък – 33% при 64% за страната през 2018 г.

Образуваните битови отпадъци в областта са относително малко (304 кг/човек годишно при 409 кг/човек за страната), но изключително малка част от тях се предават за третиране и рециклиране – 15,2% (при 70,9% за страната).

Култура ■■■

Всички разглеждани показатели в тази категория поставят област Благоевград на сравнително ниско ниво и през 2019 г. Посещенията в театрите в областта се повишават, но остават значително по-малко от средните – 123 посещения на 1000 души от населението при 362 на 1000 души в страната. Музеите също не се радват на сериозен интерес и през 2019 г. са отчетени 457 посещения на 1000 души от населението при 770 на 1000 души в страната. Посещенията в библиотеките са 408 на 1000 души (при 683 в страната), а на кината – 443 на 1000 души (при 659 на 1000 души в страната).

Ключови показатели за област Благоевград

Индикатори на икономическото развитие	2017	2018	2019	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	8792	9736	n.a.	15 615
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	5193	5193	6079	6013
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	8297	9024	n.a.	13 775
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	n.a.	26,0	23,9	22,6
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	69,2	71,0	75,2	70,1
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	4,5	4,8	4,1	4,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование на 25–64 години (%)	19,6	19,2	19,9	17,6
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	19,9	20,7	21,8	28,0
Произведена продукция (лв./човек)	18 050	18 422	n.a.	25 855
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1576	1768	n.a.	2750
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1535	1636	n.a.	3560
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	63,3	71,4	71,1	75,1
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	47,5	62,5	69,6	41,4
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	10,5	11,0	11,1	17,9
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	64,8	65,0	68,3	70,7
Индикатори на социалното развитие	2017	2018	2019	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	–4,6	–4,5	–4,1	–6,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	–3,4	–4,5	–3,9	–0,3
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,04	4,06	4,24	4,20
Среден успех на изпита по математика след VII клас (точки)**	32,3	35,0	34,4	36,3
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	79	82	90	89
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	92,6	91,8	92,4	86,6
Дял на здравноосигурените лица (%)	88,4	88,8	90,6	88,8
Население на един общопрактикуващ лекар (брой хора)	1610	1732	1701	1688
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	10,9	9,3	8,4	11,1
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	8,7	9,2	8,3	9,1
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	81,0	81,9	82,2	76,2
Образувани битови отпадъци на човек от населението (кг/човек/година)	345	304	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	1,6	15,2	n.a.	70,9
Посещения в кината на 1000 души от населението	343	363	443	659
Посещения в театрите на 1000 души от населението	111	96	123	362

* Данните за 2019 г. са включени в изследването 2020 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2019/20 година, а матурите са проведени през 2020 г. Същото важи и за предходните години.